

FOTO: GEMEENTE VEENENDAAL

BIM biedt de mogelijkheid om aanvullende informatie aan gebouwdelen te hangen: handig bij de vergunningverlening.

DIGITAAL INDIENEN EN VERWERKEN VAN VERGUNNINGSAANVRAGEN

Op 13 februari 2026 vond de VTH en innovatie-netwerksessie plaats over het digitaal indienen en verwerken van vergunningsaanvragen met een BIM-model. Welke kansen biedt dit voor versnelling en kwaliteitsverbetering van het vergunningsproces? Welke aandachtspunten zijn daarbij van belang? Willeke Wijnen-van Wijk, senior adviseur vergunningen bij de Gemeente Veenendaal en inmiddels DSO-professional, gaf uitleg.

TEKST FRANK DE GROOT

“De gemeente Veenendaal waar ik werkzaam ben, wil groeien van 70.000 inwoners nu naar ruim 80.000 inwoners in 2035 en wellicht 92.000 inwoners in 2050. Dat betekent dat er nog heel veel vergunningsaanvragen op ons afkomen, terwijl ik bij bouw- en woningtoezicht, zoals bij zo veel gemeenten, best weinig collega’s heb”, opent Willeke. “Dus moet je op zoek naar efficiënte en slimme werkwijzen. Daarnaast ga je met de komst van de Omgevingswet anders werken. Dat gaf ruimte voor mij om verder te kijken dan alleen vergunningverlening. Toen ben ik een leertraject DSO-professional Omgevingswet gaan volgen.”

Het leertraject is een samenwerkingsverband tussen het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Centraal staat: wat houdt nou het Digitaal Stelsel Omgevingswet in? “We zijn vijftien maanden op reis geweest door Nederland. Na het theoretische deel kwam een vrij blok, waarin ik heb gekozen voor ‘innovatieve technieken in de VTH-keten’ (VTH = Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, red.). Daarbij kwam ik in aanraking met BIM- en IFC-modellen. Ik wil in deze sessies laten zien wat ik in Veenendaal heb gedaan met IFC-modellen bij vergunningverlening: dat is het bestandstype dat je binnen-

krijgt bij BIM-modellen. Tevens benoem ik de uitdagingen. Vervolgens schets ik mijn visie op BIM en digitalisering in de toekomst van het vergunningenproces en ik sluit af met de concrete stappen die ik wil zetten.”

DIGITALE AANVRAAG

Willeke toont een video waarin een initiatiefnemer zijn aanvraag digitaal aanlevert met een BIM-model, opgemaakt in standaard IFC-formaat. Hij levert zijn aanvraag in bij het Omgevingsloket van DSO, maar treft dan een vergunningverlener aan die vasthoudt aan oude gewoonten: “Wij werken hier iets anders en drukken je aanvraag op papier af. Wat moet ik met een BIM-bestand? Ik zie de voordelen niet. Maar, geen zorgen: ik scan het straks weer terug naar pdf en dan is het weer digitaal! Dan houden we het overzichtelijk en werken we zoals we het altijd doen.” Tijd voor een digitale transformatie van de overheid, is de conclusie aan het eind van de video.

Willeke reageert: “De druk op toezicht en vergunningverlening neemt toe. De arbeidsmarkt is krap, de werkdruk groeit en tegelijkertijd verwachten we dat de fysieke leefomgeving veilig, toekomstbestendig en goed gereguleerd is. Hoe kunnen we innovatieve technieken inzetten om het VTH-proces slimmer, sneller en betrouwbaarder te maken?” BIM biedt volgens de DSO-professional de mogelijkheid om aanvullende informatie aan gebouwdelen te hangen: handig bij de vergunningverlening. Tevens geeft BIM een zeer realistisch 3D-model te zien, dat heel anders is dan een gepimpte impressie die een welstandscommissie vaak aantreft bij een aanvraag. En dan kan toezicht na oplevering ook nog met een drone over het plan vliegen om het gebouw te vergelijken met de aanvraag.”

Voordeel van de 3D-modellen is volgens Willeke ook dat deze veel informatie bevatten: “Er zijn indieningsvereisten bij een aanvraag en bij een pdf moeten we vaak aanvullende informatie opvragen. Maar bij een 3D-model tref je eigenlijk bijna alle informatie al aan.”

IFC EN OMGEVINGSLOKET

Het onderzoek tijdens het leertraject bracht wel aan het licht dat het Omgevingsloket weliswaar IFC-bestandsformaten ondersteunt, maar dan mag de bestandsgrootte van één document niet meer zijn dan 250 Mb. “Dit is echter voor een gemiddeld IFC-bestand te weinig. We hebben daarom een onderzoek gestart bij DSO-LV (de landelijke voorziening, zoals het Omgevingsloket, red.) hoe om te gaan met bestanden groter dan 250 Mb. Ik verwacht dat dit probleem de komende maanden wordt opgelost.”

Er is ook gekeken naar de wat grotere VTH-applicaties die we gebruiken, zoals Centric Leefomgeving, Rx.Mission en Power-

Browser. Die zijn in het leertraject ook getest. Willeke: “Wat bleek: je kunt IFC-modellen ontvangen en opslaan, maar je kunt ze niet openen. We hebben toen een gratis BIM-viewer van Solibri gedownload – er zijn er nog veel meer – en daarmee kun je bestanden bekijken.”

KOPPELINGEN MET KETENPARTNERS

Als voorbeeld laat Willeke een 3D-tekening van de staalconstructie zien voor de constructeur, met behulp van het IFC-model: “Het mooie van 3D is dat je ook gelijk veel beter inzicht hebt in de staalconstructie. Ook in Veenendaal zien we dat voor staalconstructies veel IFC-modellen worden aangeleverd. Je ziet ook de details in 3D, met bijvoorbeeld kopplaten en bouten. Daar heeft de constructeur veel profijt van en het levert tijdswinst op.”

Vervolgens toont Willeke een app die toezicht gebruikt en waarmee de toezichthouder op de bouwlocatie via een BIM-module het 3D-model van het gebouw tevoorschijn kan halen. “De 3D-modellen geven ook meer inzicht voor burgers: hoe komt het eruit te zien? Bij een keuken of badkamer zijn we gewend om alles in 3D te zien, maar als je bij een gemeente om inzage vraagt van een plan krijg je een ingewikkelde bouwkundige tekening te zien. Maar het gaat nog veel breder: ook ontwikkelende partijen werken steeds vaker in BIM. Dan zit je nog in de fase voor Beleidsmaatregel 13 (zie kader, red.). Daar zijn diverse grote partijen mee bezig, zoals NEPROM (brancheorganisatie van project- en gebiedsontwikkelaars, red.). Die hebben Mini-BIM, de nationale standaard voor digitale samenwerking in de woningbouw. Met bijvoorbeeld BIMsentry kunnen ze IFC-bestanden toetsen aan ruimte, materiaal en classificatie. Het gaat dus niet alleen om die vergunningsaanvraag.”

Verder is de GEO-informatie van belang, want zo'n gebouw moet natuurlijk wel op de goede plek staan. Willeke: “Gelukkig hadden we een GEO-specialist in ons leertraject, dus die koppeling is ook gemaakt. Daardoor kun je in vogelvlucht een gebouw ook echt in zijn omgeving zien staan. Maar je kunt dan ook andere registraties koppelen.” Voorbeelden zijn BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en WOZ (Waardering onroerende zaken). “Er zit nog een hele keten achter, waardoor je als gemeente veel meer in 3D kunt gaan doen.”

Willeke toont ook een vogelvlucht opname vanuit een drone: “Je kunt zelfs met een drone een opname maken van een opgeleverd gebouw en die vergelijken met het BIM-model. Heel interessant voor toezicht: is het gebouwd zoals het is getekend? Want welke toezichthouder gaat na afloop een gebouw opmeten? Zeg je in de aanvraagperiode dat een nok tien centimeter te hoog is, dan moet je dat ook eenvoudig kunnen controleren.”

WAAR MOET EEN BIM-AANVRAAG AAN VOLDOEN?

Een vraag die veel binnenkomt bij gemeenten is: wat moet er aan informatie in mijn BIM-model zitten voor een vergunningsaanvraag? “Er moeten voor gemeenten, provincies en waterschappen afspraken komen aan welke standaarden het IFC-bestand moet voldoen om te kunnen gebruiken bij je aanvraag omgevingsvergunning. We hebben ook internationaal gekeken en dan blijken er best veel landen te zijn die al vergunning verlenen met IFC, dus daar kunnen we ook naar kijken. De informatieleveringsspecificatie noem je ILS. Er lopen al initiatieven op dit gebied, zoals de ILS voor ruimten in de Omgevingswet, die gestandaardiseerde afspraken biedt over hoe je informatie over ruimten op een vaste manier vastlegt en deelt. Dit zou dan een indieningsvereiste moeten worden, die je toetst bij de ontvankelijkheid van de aanvraag. Ook moeten er afspraken komen over bijvoorbeeld het archiveren van de IFC-bestanden”, zegt Willeke.

BELEIDSMATREGEL 13

Willeke noemt tot slot Beleidsmaatregel 13 van DigiGO: “Het doel is om BIM-modellen in aanvragen een standaard werkwijze te laten worden vanaf 2028. Een ander doel is het automatisch checken op volledigheid en bestemmingsplanvereisten. Er loopt al een pilot bij de Vereniging Nederlandse Gemeenten van 1 november 2025 tot en met 1 juli 2026. Doel is het digitaal indienen en geautomatiseerd toetsen van minimaal zes omgevingsvergunningsaanvragen op basis van een 3D BIM-model. Ik heb in Veenendaal al twee projectontwikkelaars gevonden die in 3D werken en graag meedoen aan de pilot.”

Aan het eind toont Willeke de vele mogelijkheden die BIM-modellen bieden. Ook zijn op basis van GEO-informatie de omliggende gebouwen te tonen, hoewel dat nog niet altijd helemaal goed gaat. “Maar we leren hiervan en gaan steeds meer profiteren van de enorme voordelen die vergunningsaanvragen met een BIM-model bieden.” ■

BELEIDSMATREGEL 13

Tijdens de netwerksessie was er ook een presentatie over de zogenoemde ‘Beleidsmaatregel 13’. Jeroen de Ruig, projectleider Beleidsmaatregel 13, DigiGO/VNG, ging hier nader op in. Wij beperken ons hier tot een korte uitleg.

Beleidsmaatregel 13 luidt: ‘Vergunningsaanvragen aanbieden en verwerken op basis van BIM-modellen’. Deze beleidsmaatregel is onderdeel van het Bestuursakkoord Digitale Gebouwde Omgeving '27. Via dit bestuursakkoord vergroten en versnellen meer dan veertig deelnemende publieke en private partijen digitale samenwerking. Dat doen ze samen met hun achterbannen en verschillende marktpartijen en organisaties uit de keten. Hiervoor zijn 21 concreet uitgewerkte en gedragen beleidsmaatregelen opgesteld die van 2025 tot en met 2027 worden gerealiseerd, waarvan Beleidsmaatregel 13 er één is.

DOEL BELEIDSMATREGEL 13

Door de (pre)vergunningsaanvraag voor een groot bouwproject digitaal

in te dienen met een BIM-model van het ontwerp, dat via een DSGO (Digitaal Stelsel Gebouwde Omgeving) datadienst gedeeld wordt, kunnen beoordelaars van de vergunning bij gemeenten (deels) geautomatiseerd toetsen of het ontwerp voldoet aan:

- *indieningsvereisten*: is de informatie in het model compleet om te kunnen toetsen?
- *geo-informatie*: beschikt de gemeente over de juiste geo-informatie om het ingediende bouwwerk te plaatsen in het 2D/3D-model van de werkelijkheid?
- *omgevingsregels*: voldoet het bouwwerk aan de geldende omgevingsregels?
- *bouwregels*: voldoet het bouwwerk aan het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)?

Door het model in te lezen in een geautomatiseerde vergunningschecker kan de doorlooptijd van een vergunningsaanvraag sterk verkort worden en kunnen bouw- en onderhoudsopgaven sneller gerealiseerd zijn.

In de beleidsmaatregel worden pilotprojecten gestart waarbij onderzocht wordt hoe het vergunningsproces versneld kan worden door 3D-ontwerpen en BIM-modellen toe te passen in de vergunningsaanvraag. Bij succes is het doel om het standaard mogelijk te maken vergunningen aan te vragen op basis van 3D-ontwerpen en BIM-modellen.

Meer informatie: kijk op www.digigo.nu.

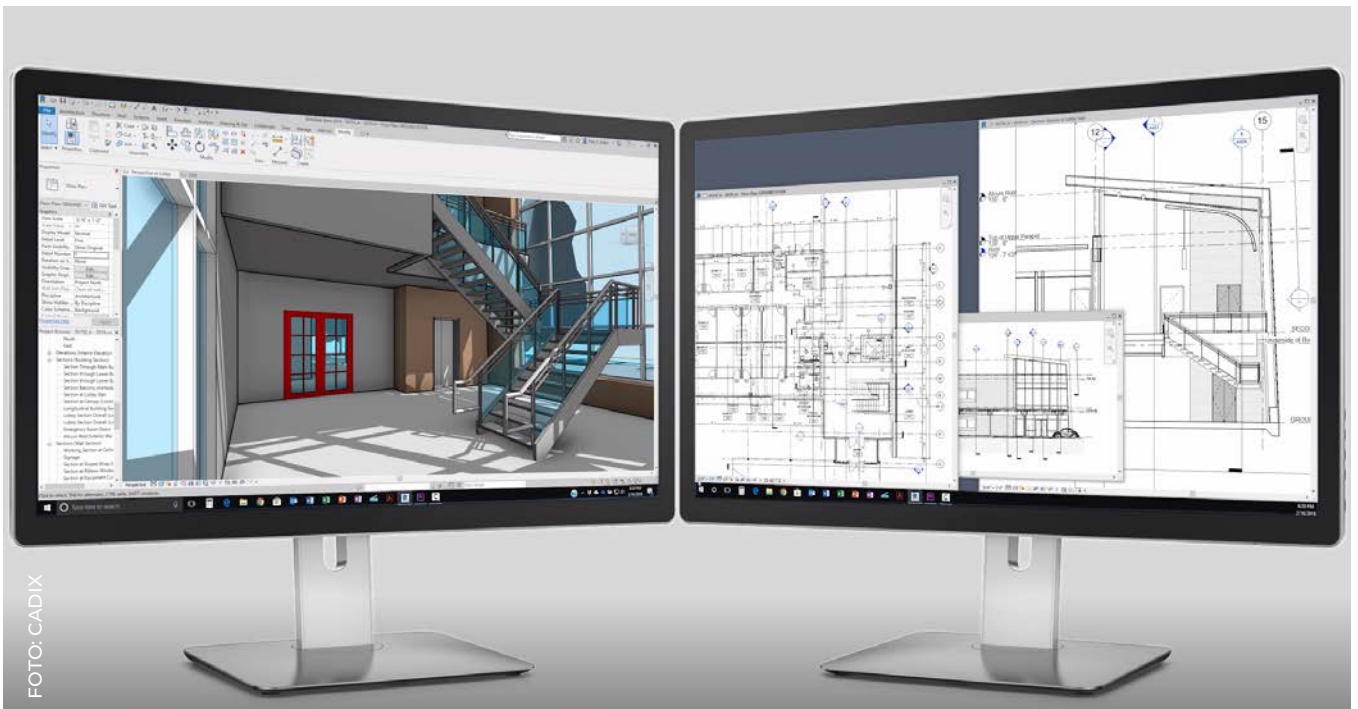

FOTO: CADIX

BIM biedt de mogelijkheid om aanvullende informatie aan gebouwdelen te hangen: handig bij de vergunningverlening. Tevens geeft BIM een zeer realistisch 3D-model te zien.

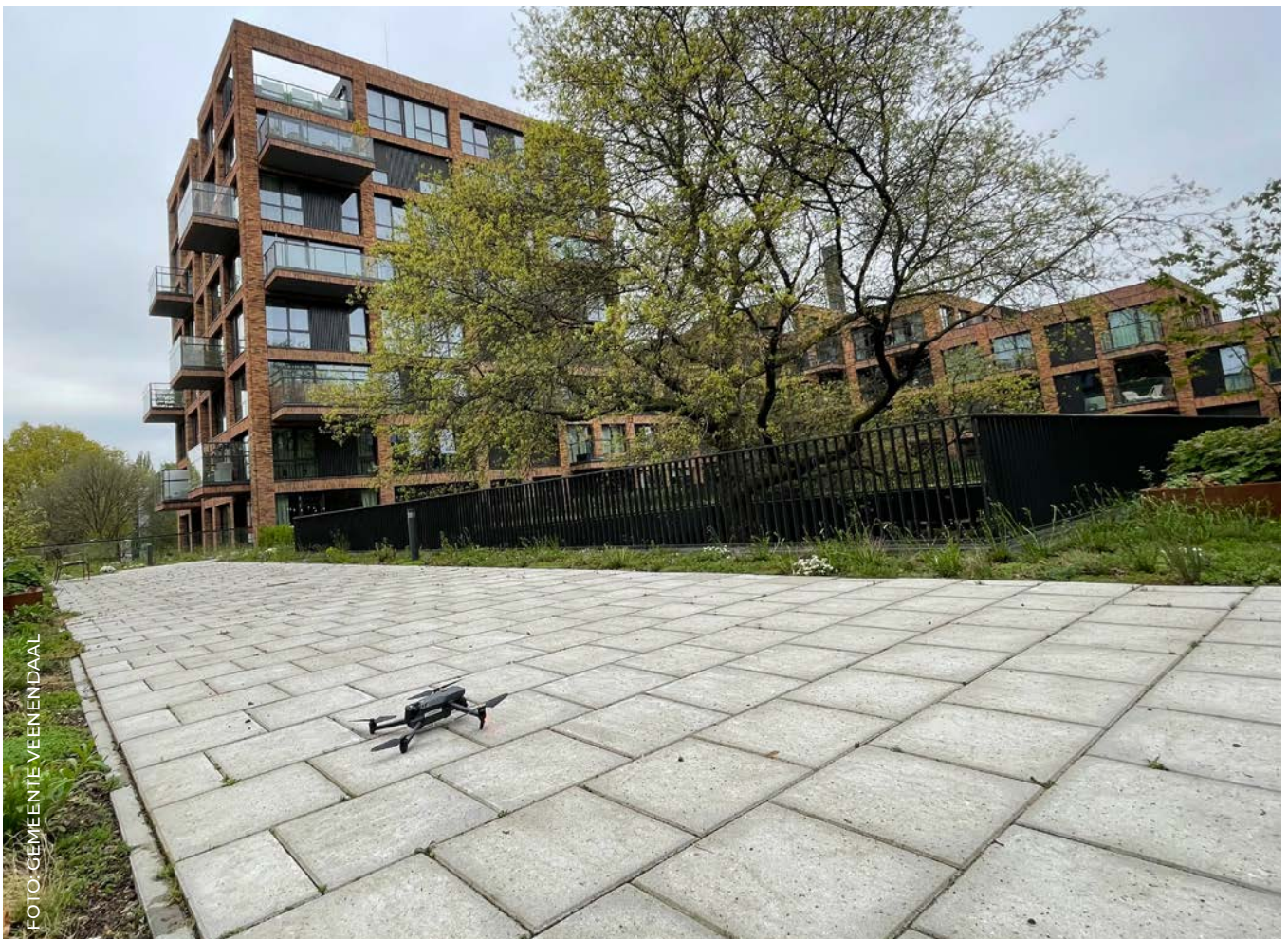

FOTO: GEMEENTE VEENENDAAL

Je kunt zelfs met een drone een opname maken van een opgeleverd gebouw en die vergelijken met het BIM-model.